

10 Lickebaertsroute

De Lickebaertsroute is een rondwandeling van 11 km. De tocht voert langs eeuwenoude boerderijen gelegen in een weidelandschap dat wordt doorkruist door een metrolijn en snelwegen. Vanaf het station Vlaardingen West naar de Krabbeplas, vervolgens via Zuidbuurt naar de Boonervliet. Langs de Boonervliet door het recreatiegebied Maassluis-Oost en via de Zuidbuurt in tegengestelde richting terug naar station Vlaardingen-West. De route is het gehele jaar geopend.

Routebeschrijving

De routebeschrijving maakt gebruik van het wandelroutenetwerk Hof van Delfland. Waar de route afwijkt worden in deze routebeschrijving verdere details gegeven. Verstoringen in het netwerk? Meld ze bij www.meldpuntroutes.nl.

- **Knp 47: Start bij metrostation Vlaardingen West.** Linksaf bij de uitgang (knp 47), RA en LA langs de sloot door het Voedselbos naar knp 88.
- **Knp 88:** Recreatiegebied om de Krabbeplas, vanaf knp 88 naar knp 23 en 56; LA over het fietspad door de Krabbeplas tot aan de Hollandtunnel.
- **Zuidbuurt / Recreatiegebied Maassluis-Oost:** vanaf Zuidbuurt rechtsaf: knp 95, 14, 62, 59, 18 en wederom knp 95.
- **Knp 95:** Recreatiegebied Vlaardingen-West. Van knp 95 direct na de Hollandtunnel rechtsaf naar knp 16 en 88. Hier rechtdoor over de Zuidbuurt en de Geert Grootelaan naar knp 47. Het eindpunt is bereikt.

Voor de bereikbaarheid met het openbaar vervoer van het begin- en eindpunt van de wandelroute wordt verwezen naar www.9292ov.nl

NB: Alle gegevens benodigd voor de routebepaling onderweg zijn vermeld op deze eerste pagina.

Onderweg te zien

Midden-Delfland, het groene hart van de zuidwestelijke Randstad. Een kleinschalig oud cultuurlandschap met de kenmerken van het Hollandse landschap achter de duinen: laaggelegen (1 tot 3 m onder NAP) en lichtglooiend door de oude kreekrukken en de natte veengebieden daartussen.

De op de kreekrukken gelegen boerderijen, de oude dorpskernen, de vele molens en gemalen, de kades en oude slotenpatronen tonen je steeds weer de eeuwenoude historie van dit gebied. Een groene oase met een rijke natuur en weidse vergezichten te midden van het grootschalige stedelijke en industriële geweld.

Lickebaert

Lickebaert is het zuidelijke deelgebied van Midden-Delfland. De tot de verbeelding sprekende naam komt van de Lickebaertsmolen. De naam is al eeuwenoud. Op de plaats van deze molen aan de Boonervliet, staat nu een gemaal. Het Lickebaertsgebied bestaat o.a. uit de Aalkeet-

Binnen- en de Aalkeet-Buitenpolder. De Buitenpolder ligt ten noorden van de Zuidbuurt, de oude verbindingsweg tussen Vlaardingen en Maasland. De ontginning van de polders is gestart vanuit de Maasdijk. De meeste (oude) boerderijen zijn gelegen op een prehistorische geulafzetting die, door klink en oxidatie van het omliggende veen, als een rug in het landschap ligt. Thans wordt het gebied doorsneden door de snelweg A20 en de metrolijn Rotterdam-Hoek van Holland. Vanaf 2018 kan de A24, de verbinding tussen de A20 en de A15 bij Rozenburg, hieraan worden toegevoegd. Bij de herinrichting van het gebied bleef slechts een klein gedeelte van de polders agrarisch. Ten noorden van de A20 werden natuurplasjes gegraven. Daar ligt ook een weidevogelreservaat waar in het trekseizoen o.a. veel ganzen bivakkeren.

Nieuw landschap

Tussen Vlaardingen en Maassluis heeft het polderlandschap een grote metamorfose ondergaan. Ter weerszijden van de metrolijn zijn veel bosschages verschenen. Zoals bij veel nieuw aangeplant recreatiebos is de dichtheid van de beplanting te groot, zodat bodembegroeiing weinig

kans krijgt. Maar langs de bosranden is de soortenrijkdom groter met diverse (bloeiende) struiken, zoals meidoorn en Gelderse roos. Aan de Vlaardingse kant is de Krabbeplas gegraven en ook bij Maassluis is recreatiewater aangelegd. Op mooie dagen kan het hier behoorlijk druk zijn. De veengrond die vrijkwam bij het maken van de Krabbeplas is gestort op een omdijkt terrein ten zuiden van de metrolijn. Hier is door actievoerders (tegen de aanleg van een vuilstort) het initiatief genomen tot aanplant van het zogenoemde Volksbos (eind 1992). Inmiddels heeft dat bos zich ontwikkeld tot een waar natuurgebied. Ook ten zuiden van de Maasdijk is een recreatiebos aangelegd, het Oeverbos. Van hieruit is er uitzicht op de scheepvaart op het Scheur en op de petrochemische industrie aan de overkant.

De locatie van onderstaande bezienswaardigheden is gemarkeerd op de routekaart van het voorblad. De volgletter wordt hierbij gebruikt als referentie.

A. Plaquette

Deze bronzen plaquette staat rechts voor het metrostation aan de Ary Koplaan. Het is de plek waar in 1958 bij het graven van een rioleringsleuf een vuurstenen bijl werd opgegraven. Uit verder archeologisch onderzoek bleek dat zich hier op een kreekrug een nederzetting uit het late steentijdperk

B. Zuidbuurt 85

Deze hoog op een geulafzetting gelegen voormalige boerderij bevat muurgedeelten uit de zeventiende eeuw. De stal werd in het begin van de twintigste eeuw vernieuwd. Op het erf werden in 1989 een karnmolen, een melkhuisje en een zesroedige hooiberg herplaatst. In de karnmolen liep een paard rondjes om een groot rad aan te drijven, waarmee een mechanisme in werking werd gebracht om, in de werkruimte van de boerderij, room tot boter te karnen. In het melkhuisje werden de kannen of bussen met melk tijdelijk opgeslagen in een bak met koud grondwater. De wagenschuur op het erf van de boerderij is uit de negentiende eeuw, toen de mechanisatie zijn intrede deed.

C. Schinkelshoek, Zuidbuurt 79,

inrijhek van de boerderij. Nu horecavoorziening van de free-golfbaan.

D. Krabbeplas

werd bewoond, een dwaalgast...

Deze plas werd omstreeks 1990 gebaggerd. Inmiddels is het een aantrekkelijke recreatieplas te midden van drukbezochte recreatieterreinen. Bij het baggeren van de plas werd een skeletgedeelte aangetroffen van een man uit de bronstijd (veertiende eeuw voor Chr.), een periode dat Midden-Delfland niet

E. Drijvend wandelpad

hier toegepast om het drijvend wandelpad aan te leggen dwars door de Krabbeplas. Het zinkstuk is verankerd met houten palen en op het zinkstuk is een houtsnipperpad aangebracht. Aan weerszijden van het drijvend wandelpad is een zgn. 'rietakker' aangelegd, een rietkraag tot anderhalve meter hoog. Je loopt over het water tussen het riet. Op het moment van schrijven is alleen de eerste 100 m van het pad geopend.

In het Hollandse deltagebied werden zinkstukken toegepast om bodemerrosie, door eb- en vloedstromen, te voorkomen. Deze zinkstukken werden door rijswerkers gevlochten van griendhout, veelal wilgentenen. Met ballaststeen werd vervolgens het zinkstuk afgezonken op de rivierbodem. Deze zinkstukken zijn

F. Hollandtunnel

aanleg van deze snelweg. Volgens tegenstanders zorgt deze voor een aantasting van diverse kwetsbare gebieden, waaronder eeuwenoud cultuurlandschap tussen Vlaardingen en Maassluis en recreatiegebied de Krabbeplas.

De snelweg A24, de verbinding tussen de A15 en de A20, snijdt dwars door de Aalkeet-Binnenpolder, voor een deel ondergronds via de Hollandtunnel. Diverse organisaties, waaronder Natuurmonumenten en Milieudefensie en lokale actiegroepen, verzamelden in totaal 31.500 handtekeningen tegen de

G. Dammolen

vervangen door een grotendeels onder maaiveld gelegen gemaal (met 'elektriciteitshuisje'). Het restant van het gemaal van de Aalkeet-Buitenpolder uit 1873 staat op enige afstand op de plaats van de tweede molen. Het is omgebouwd tot woonhuis.

In 1446 had de Aalkeetpolder al een molen, waarschijnlijk op deze plaats. Aan het eind van de zestiende eeuw zijn er inmiddels twee molens, de Binnen- of Dammolen en de Buitenmolen. Het gemaal werd in 1882 gebouwd op de fundering van de Dammolen. Het is niet meer in gebruik en

H. Zuidgaag

aantrekkelijke boezemlandjes met in het voorjaar veel orchideeën en dotterbloemen.

Vanaf de driesprong bij de Maaslandse Dam (Oost-, West-, en Zuidgaag) loopt de Zuidgaag dwars door Maasland naar de Aalkeetpolder. Het op boezempeil gelegen water is in feite de 900 m lange voorboezem van de molens (later gemalen) van de Aalkeet Binnen- en Buitenpolder. Aan de noordzijde liggen

I. Karperhoeve, Zuidbuurt 5

nog kruiskozijnen met luiken uit de bouwtijd. In de deurenkalf is een bijbels tafereel met druivendragers afgebeeld, geflankeerd door de initiaalletters van de stichters: Leendert Cornelis Hodenpijl en Geertruida Sophie van Reydt. In het voorhuis is de beschildering van de opkamer 'gemarmerd' en van de mooie kamer 'gehout'. Ook de stal is uit de achttiende eeuw en heeft opvallende grote ramen in de achtergevel.

De monumentale boerderij Karperhoeve werd in 1711 gebouwd. Merkwaardig is de situering van de voorgevel. Deze is van de weg afgekeerd naar de Boonervliet. Dat de voorzijde gericht is naar het water heeft te maken met de afvoer van melk(bussen) dat over water plaatsvond. In die voorgevel zitten

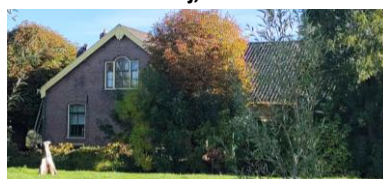
J. Boonervliet

belangrijke afwateringsfunctie. Aan het einde, in Maassluis, staat het monumentale afwateringsgemaal Mr.dr. C.P. Zaaijer (gebouwd in 1928), waarvan in 2003 de capaciteit werd vergroot van 18 naar 30 kubieke meter per seconde.

Omstreeks 1380 werd de Boonervliet gegraven als derde afwateringskanaal vanaf de Vlaardingervaart naar de Maasdijk. Aan het eind van deze vliet werden drie sluizen aangelegd die in onderhoud waren bij de ambachten Voorburg, Naaldwijk en Maasland. Nog steeds heeft de Boonervliet een

K. Boerderij, Zuidbuurt 28

Recent zijn de oprijlanen van de twee naast elkaar gelegen boerderijen gecombineerd. Die van nr. 28 was 1100 m lang.

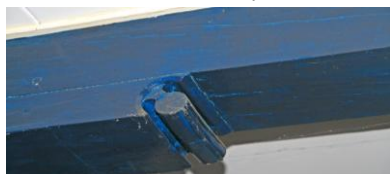
Op een oude boerderijplaats werd in 1884 een nieuwe boerderij gebouwd, nog geheel volgens de traditie van de streek, zelfs met een (ongebruikte) voordeur in de voorgevel. Voor de boerderij een groentetuin en boomgaard. Op het erf staat een traditionele hooiberg die hier nog in gebruik is.

L. Sarijnehove, Zuidbuurt 34

Het gebouw is een pronkstuk en een van de mooiste boerderijen van Zuid-Holland en Nederland. De achterzijde van deze zeer monumentale boerderij toont nog slechts een gedeelte van de vroegere stal. De voorgevel is des te indrukwekkender. In 1644 werd een extra kamer aan de (oudere) boerderij aangebouwd, waardoor een zeer breed geheel ontstond, met fraaie vensters en trapgevels. In die tijd was de Sarijnehove in gebruik als buitenplaats bij de Delftse notabel Nicolaas Boogaert. Tussen 1989 en 1994 werd het pand op voortreffelijke wijze gerestaureerd. De boerderij, een Rijksmonument, is niet openbaar toegankelijk.

M. Jan Schurewerf, Zuidbuurt 20

Archief FvO

De Wijnboerderij, een van de oudste boerderijen uit de Zuidbuurt, dateert uit het midden van de zestiende eeuw. De boerderij heette oorspronkelijk de Jan Schurewerf. Al vanaf 1988 wordt op ambachtelijke wijze wijn gemaakt. De boerderij heeft in de opkamer nog een gedeeltelijk oorspronkelijk hout-skelet van moerbalken en kinderbinten. Onder de moerbalken bevinden zich sleutelstukken met gotische peerkraalprofielen als versiering. Voor de boerderij een boomgaard en rijke geriefhoutbegroeiing.

N. Engelenhoeve, Zuidbuurt 89

De huidige boerderij, voorheen Schalkshoeve genoemd, werd in 1892 gesticht door de heer Schalks, commissaris van het Weeshuis der Hervormden in Schiedam. In de zeventiende eeuw werden de boerderijen in de streek gebouwd van gele baksteen met rode metselversieringen. Bij negentiende-eeuwse boerderijen is dat vaak andersom: rode baksteen voor de gevels en gele decoraties. Bij de Engelenhoeve is vooral de voorgevel rijk versierd. Ook de erker is typerend voor de bouwtijd.

O. Nooitgedacht, Zuidbuurt 91

J. Verheul 1925

wordt thans als zorgboerderij gebruikt.

Het gebouw is een pronkstuk en een van de mooiste boerderijen van Zuid-Holland en Nederland. De achterzijde van deze zeer monumentale boerderij toont nog slechts een gedeelte van de vroegere stal. De voorgevel is des te indrukwekkender. In 1644 werd een extra kamer aan de (oudere) boerderij aangebouwd, waardoor een zeer breed geheel ontstond, met fraaie vensters en trapgevels. In die tijd was de Sarijnehove in gebruik als buitenplaats bij de Delftse notabel Nicolaas Boogaert. Tussen 1989 en 1994 werd het pand op voortreffelijke wijze gerestaureerd. De boerderij, een Rijksmonument, is niet openbaar toegankelijk.

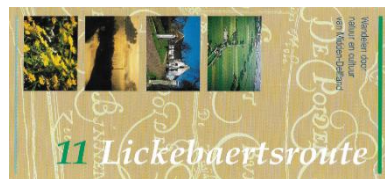
De Wijnboerderij, een van de oudste boerderijen uit de Zuidbuurt, dateert uit het midden van de zestiende eeuw. De boerderij heette oorspronkelijk de Jan Schurewerf. Al vanaf 1988 wordt op ambachtelijke wijze wijn gemaakt. De boerderij heeft in de opkamer nog een gedeeltelijk oorspronkelijk hout-skelet van moerbalken en kinderbinten. Onder de moerbalken bevinden zich sleutelstukken met gotische peerkraalprofielen als versiering. Voor de boerderij een boomgaard en rijke geriefhoutbegroeiing.

De huidige boerderij, voorheen Schalkshoeve genoemd, werd in 1892 gesticht door de heer Schalks, commissaris van het Weeshuis der Hervormden in Schiedam. In de zeventiende eeuw werden de boerderijen in de streek gebouwd van gele baksteen met rode metselversieringen. Bij negentiende-eeuwse boerderijen is dat vaak andersom: rode baksteen voor de gevels en gele decoraties. Bij de Engelenhoeve is vooral de voorgevel rijk versierd. Ook de erker is typerend voor de bouwtijd.

Bij de herbouw van deze zeventiende-eeuwse boerderij is het vroegere 'stadse' uiterlijk met trapgevel gehandhaafd. De rechterzijgevel, gezien vanaf het oprijlaantje, was oorspronkelijk de voorgevel van een U-vormige met riet gedekte boerderij, waarvan in 1916 de stal al was vervangen door een nieuwe met een pannendak. Het complex

Bronvermelding

Deze wandelroute maakt oorspronkelijk deel uit van een serie van drie mapjes met elk zes

routes, uitgegeven in de periode 2004-2007. De serie kwam tot stand in samenwerking van de vereniging Te Voet en de werkgroep Paden van de Midden-Delfland Vereniging. Tekst, fotografie en vormgeving zijn van Frits van Ooststroom. In 2022 zijn de routes gedigitaliseerd en geactualiseerd. De Lickebaertsroute met volgnr. 10 had voorheen

volgnr. 11. Bij deze bewerking is verder dankbaar gebruik gemaakt van:

- artikelen uit de Jaarboeken van de Historische Vereniging Oud-Schipluiden en informatie op de website www.middendelfland.net.
- publicaties van Midden-Delfland is Mensenwerk: <https://www.mdmw.nl/>